

تحلیل محیطی حوزه‌های علمیه - پیشنهادات هوش مصنوعی

نقاط قوت حوزه‌های علمیه

عوامل محیط داخلی	قوت‌ها و مزایا	شدت (۱ تا ۱۰)	شواهد	راهکارها
درون دادها	• کثرت طلاب دارای سابقه تحصیل دانشگاهی در حوزه • وجود طلاب دارای مدرک تحصیلی در موضوع هوش مصنوعی • افزایش توجه به اهمیت هوش مصنوعی در میان طلاب و اساتید • آشنایی طلاب با رایانه، گوشی‌های هوشمند و فناوری‌های جدید			
فرآیندها	• تولید نرم‌افزارهای پژوهشی و تبلیغی مبتنی بر هوش مصنوعی • فعالیت‌های گفتمان‌ساز ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند			
برون دادها	• نرم‌افزارهای هوشمند تعاملی مبتنی بر گفتگو (چت‌بات)			
پیامدها	• ارتقای توجه روحانیون به اهمیت هوش مصنوعی • پیدایش دغدغه و نگرانی نسبت به رشد سریع هوش مصنوعی • گفتمان ضرورت اقدام برای کاهش مخاطرات هوش مصنوعی			

نقاط ضعف حوزه‌های علمیه

عوامل محیط داخلی	ضعف‌ها و محدودیت‌ها	شدت (۱ تا ۱۰)	شواهد	راهکارها
درون دادها	• فقدان آگاهی عمیق نسبت به ماهیت هوش مصنوعی در حوزه • درک نادرست از هوشمندی ابزارهای غیرهوشمند (گوشی هوشمند، تلویزیون هوشمند، یخچال و گاز هوشمند و...) • فرصت کم طلاب برای مطالعه درباره هوش مصنوعی، با توجه به کثرت دروس حوزوی و اشتغالات متنوع			
فرآیندها	• نبود موضوع هوش مصنوعی در برنامه پژوهش و تبلیغ			
برون دادها	• افراد دارای نگاه سطحی به هوش مصنوعی و مخالفت‌های بی‌دلیل نسبت به استفاده از آن			
پیامدها	• رشد هومص‌هراسی و پرهیز از اقدام در به‌کارگیری هوش مصنوعی در موضوعات آموزش و پژوهش و تبلیغ			

فرصت‌های پیش روی حوزه‌های علمیه - محیط نزدیک

عوامل محیط نزدیک	عنوان فرصت	شدّت (۱ تا ۱۰)	شواهد	راهکارها
عوامل پشتیبان	- رشد فرهنگ توجه و اهتمام به هوش مصنوعی در جامعه - پیدایش ابزارهای هرچند ضعیف هوش مصنوعی - تولید نرم‌افزارهای هوشمند مانند: نجف، جُهد و چت‌بات‌ها - نگارش آسناد و تدوین قوانین حکمرانی هوش مصنوعی			
عوامل جایگزین	- رشد چشمگیر رشته‌ها و گرایش‌های هوش مصنوعی در دانشگاه‌ها - افزایش متخصصان تولید ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی			
عوامل معین	- ارتباط متخصصان هوش مصنوعی با نهادهای حوزوی - فعالیت تعاملی و ارتباطی ستاد راهبری فناوری‌های هوشمند حوزه - ورود نهادهای حاکمیتی به هزینه در موضوع هوش مصنوعی			
جوامع	گروه‌های همکاری و رشد شبکه همکاران فناوری‌های هوشمند			

تهدیدات پیش روی حوزه‌های علمیه - محیط نزدیک

عوامل محیط نزدیک	عنوان تهدید	شدّت (۱ تا ۱۰)	شواهد	راهکارها
عوامل پشتیبان	- رشد هوش مصنوعی پیش از تدوین آسناد اخلاق هوش مصنوعی - هراس اجتماعی نسبت به هوش مصنوعی			
عوامل جایگزین	- سرعت رشد ابزارها و نرم‌افزارهای هوشمند خارج از کنترل - حضور قدرتمند ابزارهای هوش مصنوعی در گوشی‌های همراه			
عوامل معین	تأخیر نهادهای حاکمیتی در تصویب قوانین هوش مصنوعی			
جوامع	تشکیل استارت‌آپ‌های فعال در عرصه هوش مصنوعی و تولید ابزارهای آن بدون نظارت و کنترل			

فرصت‌های پیش روی حوزه‌های علمیه - محیط دور

عوامل محیط دور	عنوان فرصت	شدّت (۱ تا ۱۰)	شواهد	راهکارها
جمعیت‌شناختی	- حرکت جهانی به سمت کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری با بهره‌گیری از ابزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی - پذیرش هوش مصنوعی با افزایش تولیدات رسانه‌ای در این موضوع			
فرهنگی اجتماعی	- ورود هوش مصنوعی به فعالیت‌های هنری - تولید نرم‌افزارهای تصویرگر و فیلم‌ساز مبتنی بر هوش مصنوعی			

اقتصادی	• افزایش روزافزون سرمایه‌گذاری در موضوع هوش مصنوعی • بازار بزرگ هوش مصنوعی در دنیا		
سیاسی قانونی	• هنوز مصوب نشدن قوانین بازدارنده و انحصارگر هوش مصنوعی در مجامع بین‌المللی		
زیست‌محیطی	• کاهش آسیب به محیط‌زیست از رهاورد مدیریت منابع با استفاده از هوش مصنوعی		
فناوری	• فاصله کم داخل کشور با فناوری‌های هوش مصنوعی جهانی به دلیل نوپدید بودن این فناوری		

تهدیدات پیش روی حوزه‌های علمی - محیط دور

عوامل محیط دور	عنوان تهدید	شدت (۱ تا ۱۰)	شواهد	راهکارها
جمعیت‌شناختی	• افزایش ترس و هراس جهانی نسبت به هوش مصنوعی • تصور قوی‌تر بودن غرب در مدیریت هوش مصنوعی • مبتنی بودن ابزارهای تولید شده هوش مصنوعی بر نیازهای جوامع غربی و غیراسلامی			
فرهنگی اجتماعی	• رشد تولیدات رسانه‌ای هومص‌هراسانه هالیوودی • آسیب ابزارهای هوشمند غربی به زبان فارسی و فرهنگ کشور • پاسخ‌های غیرمتناسب چت‌بات‌های خارجی با نیاز داخل			
اقتصادی	• جذب سرمایه‌های بزرگ توسط شرکت‌های قدرتمند دنیا • جایگیری نرم‌افزارهای هوشمند خارجی در سبد مصرف داخل • صرف‌نظر سرمایه‌گذاران داخلی از هزینه برای تولید ابزارهای هوش مصنوعی بومی			
سیاسی قانونی	• تصویب قریب‌الوقوع آسناد و توافق‌نامه‌های بین‌المللی انحصارگرانه در موضوع هوش مصنوعی • تقسیم کار حکمرانی هوش مصنوعی میان چند کشور توسعه‌یافته و محرومیت سایر کشورها نسبت به این فناوری			
زیست‌محیطی	• عدم اهتمام شایسته قدرت‌های استکباری نسبت به محیط‌زیست			
فناوری	• حکومت شرکت‌های غربی بر رشد فناوری‌های نوظهور • تمرکز آموزش و پژوهش‌های جهانی هوش مصنوعی در غرب			

